

Probleme de sinonimie morfologică în limba română

Elena DĂNILĂ

1. Sinonimia

Limba este un sistem de semne organizat pe mai multe nivele, sistem ce oferă vorbitorului structurii, posibilități și opoziții funcționale (Coșeriu 1973 : 75), din care acesta să „aleagă” ceea ce consideră necesar și potrivit pentru a-și exprima – la un moment dat și într-o limbă dată – ideile. Mecanismul vorbirii presupune o corelare cu mecanismul gândirii – pentru ca un termen oarecare să se preteze la exprimarea unei idei, sunt necesare două momente : 1) analiza termenului dat, deci un raport sintagmatic și 2) apelul la unul sau mai mulți termeni, deci un raport asociativ (Saussure 1998 : 142). În vorbire, subiectul realizează o activitate de selecție din totalitatea mijloacelor de expresie, ceea ce postulează *sinonimia*. Ch. Bally afirmă că pluralitatea mijloacelor de expresie este baza rațională a sinonimiei (Bally 1951 : 55). Însă selecția unui termen nu ține doar de un singur nivel al limbii, căci aceasta poate fi concepută ca un sistem care implică relații de interdependență între compartimentele ei. Astfel, fapte de limbă comparabile apar la nivele diferite ale limbii.

Problema *sinonimiei* ca fenomen al lexicului a fost remarcată încă din antichitate, dar în momentul de față se vorbește despre *sinonimie* și la alte nivele ale limbii (la nivelul fonetic, la nivelul morfologic, la nivelul sintactic etc.).

Într-o definiție largă, *sinonimia* reprezintă transmiterea aceleiași informații de către două sau mai multe structuri diferite.

2. Sinonimia lexicală

În definirea *sinonimiei lexicale*, atât în lingvistica generală, cât și în cea românească, există două direcții : una semantică și una structurală. Definițiile de tip semantic prezintă sinonimele lexicale ca fiind două expresii (cuvinte, grupuri de cuvinte, enunțuri) cu formă diferită și cu același sens (Ducrot/Schaeffer 1996 : 310). În lingvistica românească, aceste sinonime sunt definite ca fiind complexe sonore diferite, dar cu același înțeles (Graur, Stati, Wald 1971 : 267) sau cuvinte diferite ca formă (diferite în planul expresiei) care sunt apropiate sau identice ca sens¹. O altă definiție de tip semantic, dar în termeni saussurieni (vezi Graur, Stati, Wald 1971 : 267) prezintă sinonimele lexicale ca semnificați diferiți care exprimă aproximativ același semnificat. După cum se observă, deși folosesc o terminologie diferită, majoritatea lingviștilor sunt de acord cu definirea sinonimelor lexicale drept corpuri fonetice diferite care transmit aceeași informație.

¹ Vezi Iordan/Robu 1978 : 269; Iordan 1956 : 42; Șerban/Evseev 1978 : 188; Zugun 2000 : 230.

Un alt gen de definiție este reprezentat de direcțiile de tip structural, bazate pe principiul *comutabilității*. În lingvistica generală (vezi DLSL), sinonimele sunt prezentate ca având două accepții diferite : doi termeni sunt sinonimi când au posibilitatea de a se substitui unul celuilalt într-un singur enunț izolat sau doi termeni sunt sinonimi când sunt substituibile în toate contextele. Și în lingvistica românească, specialiștii au folosit principiul *comutabilității* în definirea sinonimelor lexicale (vezi Șerban/Evseev 1978 : 191) : sinonimele sunt atât cuvinte cu sensuri absolut identice, cât și cuvinte cu sensuri apropiate ce permit substituirea lor în anumite contexte, fără a se pierde din vedere identitatea obiectului desemnat. În literatura de specialitate există și definiții care îmbină cele două direcții menționate, opțiune care ni se pare cea mai convenabilă (vezi DLSL) : sinonimele sunt unități lexicale diferite cu același semnificat și care sunt substituibile unele celorlalte.

NOTĂ. Se impune menționarea și a altor lingviști care s-au ocupat de problema sinonimelor lexicale și au propus definiții pentru acest concept: non-identitate în planul formei și identitate relativă în planul informației semantice (Hoarță-Lăzărescu 1999 : 9); identitate de înțeles între două sau mai multe cuvinte (Stati 1972 : 165); cuvinte cu sensuri aproximativ identice (Bulgăr 1959 : 335); cuvinte sau unități frazeologice formal diferite ce denumesc aceeași realitate semantică (Seche 1977 : 221); sinonimele sunt cuvintele identice sau apropiate ca sens care exprimă aceeași noțiune într-o secțiune sincronică și în cadrul aceluiași sistem, având posibilitatea de substituire în același context (Vințeler 1983 : 49).

O altă problemă legată de sinonimia lexicală – și care apare și la sinonimia la alte nivele ale limbii – este cea a clasificării în *sinonime absolute (perfecte)* și *sinonime parțiale (relative)*. Cei mai mulți specialiști acceptă existența *sinonimelor absolute* cu unele restricții, apreciind că numărul lor nu este mare pentru că ele reprezintă un „lux” nepermis în limbă (vezi Iordan 1956 : 44 și Șerban/Evseev 1978 : 191). Din punct de vedere semantic, stilistic și expresiv, cuvintele identice sunt redundante și, ca atare, în contradicție cu funcțiile și economia limbii care nu le tolerează și le diferențiază, apărând nuanțe de sens, nuanțe stilistice etc. De aceea sinonimele absolute sunt puține ca număr. Și definirea sinonimiei absolute poate fi văzută pe două direcții : una de tip structural – sunt sinonimi termenii substituibile reciproc în toate contextele (vezi DLSL și Stati 1972 : 165) și alta de tip semantic – sinonimia lexicală absolută apare între termenii (sensurile) care exprimă aceeași realitate și care totodată aparțin aceluiași plan al limbii (Seche 1977 : 221). Acest lingvist optează pentru termenul *sinonimie absolută* și nu pentru *sinonimie perfectă* (pentru că nu este vorba de opoziția perfect/imperfect), celălalt termen ar fi *sinonimie circumstanțială* (raportul dintre termeni ce exprimă aceeași realitate, dar aparțin unor planuri extralingvistice diferite ale limbii). Alți lingviști (vezi Șerban/Evseev 1978 : 192) opun *sinonimiei absolute*, *sinonimia parțială* sau *relativă* (cu deosebiri prin nuanțe semantice, prin valori stilistice, prin sfera de utilizare sau prin posibilitatea de combinare cu alte cuvinte), iar alții (vezi Bulgăr 1959 :

36) propun și o treaptă intermediară – *sinonimia aproximativă* (suprapunere a sferei semantice în cea mai mare parte)².

Ceea ce interesează aici este opoziția *sinonime absolute* (identitate absolută în planul conținutului și substituirea în toate contextele) și *sinonime relative* (identitate relativă în planul conținutului), care poate fi regăsită și la sinonimia la alte nivele ale limbii. De altfel, vorbind despre clasificarea sinonimelor lexicale, unii lingviști ating și problema sinonimelor morfologice, sintactice, fonetice etc.

Este interesant de menționat și *funcția* (sau *funcțiile*) pe care le are sinonimia. Așa cum arătam în introducere, sinonimia are la bază nevoia de expresivitate, justificându-și existența în sistemul limbii prin polisemantism. Funcțiile sinonimelor în vorbire se referă la procesul de selecție în urma căruia se „găsește” cuvântul potrivit din seria sinonimică, dar și la relațiile dintre sinonime și funcțiile lor când sunt folosite în același context. Sinonimele sunt elemente active în limbă, care măresc potențialul ei expresiv, capacitatea de precizare și exactitate a sensului (Iordan/Robu 1978 : 271).

3. De la sinonimia lexicală la sinonimia la alte nivele ale limbii

Există fapte de limbă comparabile la diversele nivele ale limbii; elemente sau mijloace specifice unui compartiment sunt folosite și în altul, pentru că domeniile lexicologiei, morfologiei și sintaxei nu pot fi diferențiate net unele de altele. Interpenetrația morfologiei, sintaxei și lexicologiei se explică prin natura, în fond identică, a tuturor faptelor de sincronie; între ele nu poate exista nici o limită trasată dinainte (Saussure 1998 : 139).

Dacă despre sinonimia lexicală se vorbește încă din antichitate, nu același lucru se poate spune și despre utilizarea acestui termen în gramatică (morfologie și sintaxă), fonetică și stilistică. În gramaticile mai vechi există *conceptul* de sinonimie, dar nu se folosește *termenul*, se cunoaște, se vorbește despre sinonimie, dar fără a fi numită ca atare. În gramaticile mai noi, termenul a început să fie utilizat. Este adevărat că sensul său etimologic (gr. *ὄν* „cu același”, *ὄνομα* „nume”) nu se potrivește faptelor de limbă numite ca atare în morfologie, sintaxă etc., dar este cel mai apropiat. La fiecare nivel, sinonimia înseamnă altceva, preluând de la sinonimia lexicală numai *conceptul, ideea generală* („aceeași, același” – de exemplu, „aceeași informație gramaticală de tip categorial” la sinonimia morfologică) aplicată, adaptată la nivelul respectiv.

Pornind de la definiția *sinonimiei lexicale* – sunt sinonime lexicale două corpuri fonetice diferite care transmit aceeași informație semantică și sunt mai mult sau mai puțin substituibile în context – putem generaliza și stabili o definiție și pentru *sinonimia fonetică* (sunt *sinonime fonetice* două foneme care apar în același cuvânt, cu aceeași funcție), *sinonimia morfologică* (sunt *sinonime morfologice* două structuri morfologice ce transmit aceeași informație gramaticală de tip categorial) și pentru *sinonimia sintactică* (sunt *sinonime sintactice* două structuri sintactice care transmit aceeași informație sintactică), urmând să detaliem în studiul nostru problema *sinonimiei morfologice*.

² Pentru alte aspecte legate de clasificarea sinonimelor lexicale, vezi Hoartă–Lăzărescu 1999 : 18, unde se vorbește de pseudo-sinonime lexicale, neocomutabile în context, având dependență contextuală : „apă adâncă”, „sentiment adânc”. Vezi și Vințeler 1983 : 17; Zugun 2000 : 232.

4. Sinonimia morfologică

Problema acestui tip de sinonimie apare în studii de specialitate relativ recente și puține ca număr. Primul lingvist care s-a ocupat în mod explicit de problema sinonimelor gramaticale (morfologice și sintactice) este B. Lafaye care, în studiul *Traité des synonymes grammaticaux*, Paris, 1841, distinge *sinonimele propriu-zise* (cele cu radical deosebit, de tipul *abandonner – délaisser*) de *sinonimele gramaticale*, pe care le definește ca având același etimon și ale căror diferențe depind de anumite împrejurări gramaticale (de exemplu, substantivele sinonime diferă prin număr *ruine – ruines*; prin articol *ouvrage d'esprit – ouvrage de l'esprit*; verbele, prin diateze *attaquer – s'attaquer* etc.) (Poalelungi 1960 : 341).

În lingvistica românească, studiile despre *sinonimele morfologice*, în mod explicit, apar abia în secolul al XX-lea, pentru că, după cum am arătat deja, deși conceptul de *sinonimie* exista în gramatică, nu se folosea termenul. În anul 1960, Gh. Poalelungi publică un studiu intitulat *Sinonimia gramaticală*, în care încearcă să fixeze obiectul acestui tip de sinonimie, indicii gramaticali necesari sinonimiei, dând următoarea definiție: *sinonime gramaticale* trebuie considerate construcțiile care prezintă un deplin paralelism gramatical și care se deosebesc numai prin acele elemente care reprezintă înțelesul gramatical dat (Poalelungi 1960 : 346). Lingvistul mai precizează că *sinonimia gramaticală* se bazează pe existența unor înțelesuri gramaticale comune și că are ca principiu de bază comutabilitatea (Poalelungi 1960 : 349)³.

Sorin Stati propune o altă definiție – de această dată, se specifică, a *sinonimiei morfologice* – identitate lexicală asociată anumitor opoziții suprimate ale conținutului gramatical (de exemplu, opoziții de mod, forme flexionare opuse atât prin înlănțuirea formelor, cât și prin anumite morfeme gramaticale : *poate veni – poate să vină*) (Stati 1966 : 133).

Un alt studiu în care se prezintă pe larg și problema *sinonimiei morfologice* este cel al Luminiței Hoarță-Lăzărescu, în care se definesc sinonimele morfologice ca fiind cuvinte cu organizare morfematică diferită sau mijloace formale diferite prin care se transmite aceeași informație gramaticală de tip categorial (Hoarță-Lăzărescu 2000 : 21). Autoarea identifică, ca și la *sinonimia lexicală*, două grade de sinonime morfologice, în funcție de identitatea sau non-identitatea informației semantice a elementelor ce intră în relație sinonimică de tip morfologic :

– *sinonime morfologice de gradul I*, caracterizate prin organizare morfematică diferită și prin identitate atât la nivelul informației de tip gramatical, categorial, cât și la nivelul informației semantice (I-am dat cartea lui Ion/I-am dat cartea băiatului);

– *sinonime morfologice de gradul al II-lea*, caracterizate prin organizare morfematică diferită, prin identitate la nivelul informației gramaticale categoriale și prin lipsa identității semantice (de exemplu, genitivul neprepozițional din „Paginile cărții erau îngălbenite”, cu genitivul prepozițional din „Copiii stau în jurul mesei”).

Sinonimia morfologică, identificată cu sinonimia categoriilor părților de vorbire și denumită *sinonimie gramaticală* (opusă sinonimiei sintactice) apare și la Vințel 1983 : 17, dar fără alte precizări, în cadrul tipurilor de sinonime.

³ De asemenea, specialistul prezintă și alți termeni substituibili celui de *sinonimie gramaticală* : *echivalență, paralelism, identitate, substituție, corespondență* etc. (Poalelungi 1960 : 341).

Sinonimele morfologice, numite și *alomorfe*, sunt menționate și la Zugun 2000 : 231, tot în cadrul clasificării sinonimelor, fără alte precizări.

După cum se poate observa, numărul studiilor care au ca obiect *sinonimia morfologică* este foarte redus. Specialiștii (vezi Poalelungi 1960 și Hoarță-Lăzărescu 2000) optează pentru menținerea informației gramaticale comune (după modelul sinonimiei lexicale) și consideră *comutabilitatea* – principiu de bază. Diferențierile care se impun în critica definițiilor vizează identificarea elementului care ține de planul expresiei. Astfel, Gh. Poalelungi vorbește de *construcții* ce se deosebesc prin modul de reprezentare al informației gramaticale categoriale, neprecizând dacă aceste construcții au legătură cu o unitate lexicală comună. Sorin Stati vorbește tocmai despre o *identitate lexicală* în planul expresiei asociată unor opoziții suprimate ale conținutului gramatical. Luminița Hoarță-Lăzărescu face o distincție clară în acest sens, stabilind două grade de sinonimie morfologică pe baza identității sau a nonidentității și din punct de vedere semantic. Definiția lui Gh. Poalelungi introduce ca element de noutate sintagma *paralelism gramatical*, pe care o explică prin existența valorilor multiple ale instrumentelor gramaticale. Sorin Stati vorbește de *opoziții suprimate* ale conținutului gramatical (aceeași informație gramaticală transmisă prin două mărci inițial diferite).

După părerea noastră, în discutarea *sinonimiei morfologice* trebuie pornit de la definiția morfologiei ca secțiune a gramaticii care studiază flexiunea cuvintelor, iar flexiunea presupune menținerea aceleiași informații semantice (prin radical) și modificarea informației gramaticale prin flectiv (Dimitriu 1999 : 28; Jordan/Robu 1978 : 348) (informația gramaticală fiind reprezentată de categoriile gramaticale). În lucrarea de față optăm pentru o definiție a *sinonimiei morfologice* care presupune două sau mai multe structuri morfologice diferite ce transmit aceeași informație gramaticală (și anume aceeași categorie gramaticală) și care trebuie să respecte principiul comutabilității, cu precizarea că există cazuri în care se poate vorbi și de aceeași informație semantică, pe lângă aceeași informație categorială. În această ultimă situație, același radical poate fi însoțit de mai multe flective care transmit aceeași informație categorială (de exemplu, *voi pleca/pleca-voilo să plec/am să plec*).

Faptul că, în caz de *sinonimie morfologică*, transmiterea aceluiași conținut gramatical se poate face prin flective diferite (pentru exprimarea unei singure categorii gramaticale pot apărea mai multe mărci) duce la identificarea situației de *redundanță*, opusă *sincretismului* care înseamnă că o singură marcă poate trimite la mai multe categorii gramaticale.

Considerăm că ar trebui precizat și un posibil motiv al apariției fenomenului sinonimic, așa cum l-a explicat Al. Graur : variante lingvistice noi apar din întâmplare, fără să aducă nuanțe noi de sens, prin simplul joc al influențelor reciproce între diversele compartimente ale limbii; se creează astfel, pentru una și aceeași categorie gramaticală, două forme (Graur 1960 : 141). În timp, una din cele două forme dispăre sau capătă o nuanță semantică nouă.

Categoriile gramaticale constituie expresia lingvistică a unor categorii logice, adică a unor raporturi stabilite de mintea omului între noțiuni (care corespund în realitate raporturilor dintre entități și caracteristicile lor). Ele au o formă categorială (marca categoriei – uneori, o singură marcă poate indica, de exemplu, toate categoriile gramaticale ale numelui : gen, număr și caz) și un conținut categorial (raportul stabilit de mintea omului între noțiuni) (Dimitriu 1999 : 12). Cei mai mulți lingviști români

recunosc opt categorii gramaticale (gen, număr, caz, persoană, comparație, diateză și timp), există, însă, și specialiști care mai admit și alte categorii gramaticale⁴.

4. Categoria gramaticală a comparației

Numită uneori și categoria gramaticală *a intensității* (vezi Iordan/Robu 1978 : 34, Irimia 1997 : 89 și GALR I : 154), această categorie are drept conținut intensitatea sau măsura în care se află fie o caracteristică la o singură entitate sau acțiune, în circumstanțe diferite sau la entități ori acțiuni diferite, indiferent de circumstanțe (vezi Dimitriu 1999 : 20), reprezentând particularitatea specifică a adjectivului față de substantiv și pronume, privind semantic adjectivul, iar în grupul verbal, adverbul (GALR I : 154). Majoritatea gramaticilor menționează trei grade de intensitate/de comparație : *gradul pozitiv* (om *bun*), *gradul comparativ* cu cele trei valori (comparativ de superioritate, de egalitate și de inferioritate, exprimând intensitatea mai mare, egală sau mai mică : el învață *mai bine* ca ieri – el învață *la fel de bine* ca ieri – el învață *mai puțin bine* ca ieri) și *gradul superlativ* – caracteristica apare la o intensitate superioară, prin comparare cu alte entități/acțiuni (el învață *cel mai bine* dintre toți) sau fără comparare evidentă, fără raportare la alte repere (el este *foarte bun*). Marca acestor grade este *zero* la pozitiv și *concretă* la comparativ și superlativ, reprezentată prin *cuvinte-flectiv* (*mai, foarte, extraordinar de* etc.).

Sinonimia morfologică la această categorie gramaticală este evidentă în exprimarea *superlativului absolut*, care cunoaște o multitudine de realizări pentru transmiterea aceleiași informații gramaticale categoriale. Astfel, sunt sinonime morfologice *adverbele-flectiv*, sintetice și analitice de tipul : *foarte* (fata este *foarte frumoasă*), *tare* (fata este *tare frumoasă*), *prea* (fata este *prea frumoasă*), *grozav de/extraordinar de/teribil de/atât de/așa de* etc. (fata este *grozav de/extraordinar de/așa de frumoasă*).

Sunt sinonime morfologice și două structuri de tipul : un caz *foarte rar* (cu superlativul absolut marcat prin adverb-flectiv sintetic) și un caz *rarisim* (cu superlativul absolut marcat prin sufixul gramatical *-isim* : *rarisim* < lat. *rarissimus*, fr. *rarissime*, it. *rarissimo*).

Sinonimia morfologică se poate observa și la marcarea superlativului absolut în limbajul oamenilor culti, prin prefixoide ca *arhi-, extra-, hiper-, super-, supra-, ultra-*, preluate mai ales din sau create după franceză sau din alte limbi neolatine, cu ajutorul cărora iau naștere formații românești ca *arhicunoscut* (sinonim, de exemplu, cu *foarte cunoscut*), *extradur, hiperemotiv* etc. (vezi Dimitriu 1999 : 205).

Sunt sinonime morfologice structuri cu mărci nespecifice ca : lungirea și repetarea vocalelor (*Buuună treabă!*) sau geminarea consoanelor (*S-a făcut gall/ben la față!*) (GA : 32, GALR II : 164), utilizarea unor cuvinte – mai ales adverbe – ce exprimă un grad superior al intensității, în context (frumoasă *foc*), repetarea adjectivului (o minciună *mare-mare*) sau a unor substantive ce indică, din punct de vedere semantic, anumite caracteristici (*voinicul voinicilor*), construcții exclamative (*Ce frumoasă e!*), determinarea adjectivelor prin anumite structuri analitice care să exprime o măsură

⁴ Se mai admit și *categoria determinării*, categoria *aspectului*.

superioară a intensității caracteristicii (amărât *la culme*, frumos *de mama focului*, harnică *nevoie mare*).

„Aiax devenise *cel mai prima urmăritor* al cerbilor și țapilor răniți”.

(Sadoveanu 1999 : 141)

„În trapul calului, vine fără grijă cu ochii pe sus, pe deasupra tarlalelor, în albastrul zilei acesteia, *dumnezeiesc de frumoasă*”.

(Petrescu 1980 : 224)

Formele de *superlativ absolut* în absența mărcilor specializate – deja menționate – ale acestui grad de comparație, caracterizează vorbirea populară și familiară, de aici fiind preluate și de stilul beletristic, unde se realizează prin mijloace diferite. Aceste forme sunt sinonime morfologice cu formele superlativului absolut marcat cu mărci specializate, dar fără a fi egale din punct de vedere stilistic (Hoarță-Lăzărescu 1999 : 30).

Un caz aparte îl constituie structurile de tipul bolnav *de moarte*, a mâncat *de speriat*, cărora unii specialiști le atribuie o semnificație consecutivă (vezi GA II: 286 – a mâncat *de speriat*, unde *de speriat* este analizat drept complement circumstanțial consecutiv). Este vorba de fapt de un caz de sinonimie morfologică : structuri diferite (a mâncat *de speriat*/a mâncat *foarte mult*) transmit aceeași informație gramaticală – ideea de *superlativ absolut*⁵. Aceste structuri sunt sinonime numai cu superlativul absolut, cu „negarea” celui relativ.

*

* *

Deși nu este un termen propriu morfologiei, considerăm că conceptul de *sinonimie morfologică* reprezintă o realitate lingvistică probată prin numeroase exemple care demonstrează că două sau mai multe structuri diferite morfematice, care să fie totuși legate prin informația semantică, pot transmite aceeași informație morfologică (categorială), ținând cont de principiul comutabilității în context.

Bibliografie

- Bally, Charles, *Traité de stylistique française*, vol. 1, Paris, Librairie Georg-Librairie Cklincksiek, 1951.
- Bulgăr, Gh., *Sinonimele în viitorul dicționar general al limbii române* în LR, anul VIII, 1959, nr. 2, p. 335.
- Coșeriu, Eugenio, *Teoría del language y linguística general*, Biblioteca Romanica Hispanica, Madrid, Editorial Gredos, 1973.
- Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a Limbii Române. I. Morfologia*, Iași, Institutul European, 1999.
- Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a Limbii Române. II. Sintaxa*, Iași, Institutul European, 2002.
- DLSL = Dubois, Jean, Giacomo, Mathée, Guespa, Louis, Marcellesi, Christiane, Marcellesi, Jean Baptiste, Mével, Jean Pierre, *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Paris, Larousse, 1994.
- Ducrot, Oswald, Schaeffer, Jean Marie, *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, București, Editura Babel, 1996.

⁵ În cazul de față, această perifrază adverbială cu sens superlativ are funcția sintactică de circumstanțial de mod (vezi Dimitriu 2002 : 1419).

- GA = *Gramatica limbii române*, vol. I-II, București, Editura Academiei, 1966.
- GALR = *Gramatica limbii române, I. Cuvântul, II. Enunțul*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Graur, Al., *Studii de lingvistică generală*, București, Editura Academiei, 1960.
- Graur, Al., Sorin Stati, Lucia Wald, *Tratat de lingvistică generală*, București, Editura Academiei, 1971.
- Hoarță-Lăzărescu, Luminița, *Sinonimia și omonimia gramaticală în limba română*, Iași, Editura Cerami, 1999.
- Iordan, I., *Limba română contemporană*, București, 1956.
- Iordan, I., Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.
- Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 1997.
- Lafaye, B., *Traité des synonymes grammaticaux*, Paris, 1841.
- Poalelungi, Gh., *Sinonimia gramaticală*, în „Studii și cercetări lingvistice”, an XI, 1960, nr. 3, p. 346.
- Radu, Mircea, *Observații în legătură cu sinonimia, sistemul vocabularului și raportul limbii cu gândirea*, extras din „Limbă și literatură”, vol. III, 1967, p. 121.
- Saussure, Ferdinand de, *Cours de linguistique générale*, édition critique préparée par Tullio de Mauro, Paris, Payot, 1976; în traducere românească, *Curs de lingvistică generală*, Iași, Editura Polirom, 1998.
- Seche, Mircea, *Note despre sinonimie*, în CL, XXII, nr. 2, 1977, p. 221.
- Stati, Sorin, *Elemente de analiză sintactică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972.
- Stati, Sorin, *Homonymie, synonymie et equivalence en syntaxe*, în „Revue romaine de linguistique”, tome XI, 1966, nr. 2, p. 133.
- Șerban, Vasile, Ivan Evseev, *Vocabularul românesc contemporan*, Timișoara, Editura Facla, 1978.
- Vințeler, Onufrie, *Probleme de sinonimie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Iași, Tehnopress, 2000.

Izvoare

- Petrescu, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, București, Editura Eminescu, 1980.
- Sadoveanu, Mihail, *Istorisiri de dragoste*, Iași, Editura Junimea, 1999.

Problèmes de synonymie morphologique en roumain

Dans cet article on se propose d'analyser le problème de la synonymie morphologique en roumain, en partant de la définition de la synonymie en général, de la synonymie lexicale, en soulignant leurs rapports avec la synonymie au niveau de la morphologie. Même si n'est pas un terme propre à la morphologie, on considère que le concept de synonymie morphologique représente une réalité linguistique prouvée par nombreuse exemple qui montrent que deux ou plusieurs structures différentes de point de vue morphématique, qui soient quand même liées par l'information sémantique, peuvent transmettre la même information morphologique (catégoriale), en tenant compte du principe de la mutabilité dans le contexte.

*Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași
România*